

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА СЛУЖБОВОЇ ТАЄМНИЦІ У КОНТЕКСТІ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Проаналізовано основні нормативно-правові акти, які визначають зміст професійної та службової таємниці. Визначено ознаки службової таємниці. Обґрунтовано відмінні ознаки між професійною та службовою таємницями.

Ключові слова: професійна інформація, службова інформація, доступ до інформації.

Проанализированы основные нормативно-правовые акты, которые определяют содержание профессиональной и служебной тайны. Определены признаки служебной тайны. Обоснованы отличительные признаки профессиональной и служебной тайн.

Ключевые слова: профессиональная информация, служебная информация, доступ к информации.

Basic normatively-legal acts which determine content of professional and official secret are analyzed. The features of official secret are determined. Distinct features of professional and official secrets are grounded.

Keywords: professional information, official information, access to information.

Постановка проблеми. На етапі становлення української держави проблема забезпечення прозорості в діяльності органів влади є однією з перешкод, які стоять на шляху демократичного розвитку нашої держави. Прикладів порушення або перешкоджання реалізації права на доступ до інформації сьогодні можна навести безліч: неправомірна відмова органів влади у наданні інформації через її віднесення до інформації з обмеженим доступом; незаконне застосування грифів обмеження доступу до інформації «опублікуванню не підлягає», «не для друку», «для службового користування»; ігнорування інформаційних запитів; перешкоди в отриманні громадянами локальних нормативно-правових актів місцевих органів влади, не говорячи вже про проекти таких актів; неналежне виконання органами влади вимоги оприлюднювати інформацію про свою діяльність (в тому числі через мережу Інтернет) тощо.

Аналіз останніх публікацій. Основу написання даної статті склали науково-теоретичні ідеї таких вітчизняних та зарубіжних дослідників як В. Н. Лопатін, І. В. Смолькова, Б. А. Кормич, А. А. Фатьянов, А. В. Коломієць.

Формування цілей статті. Незважаючи на існування значної кількості теоретико-методологічних розробок зарубіжних і вітчизняних вчених з питань визначення правових гарантій доступу громадян до інформації органів державної влади, недостатньо висвітленим є визначення професійної та службової таємниці у контексті доступу до публічної інформації, зважаючи на що можна констатувати, що існуюча державно-правова практика з питань надання інформації не відповідає стандартам демократичної держави.

Закон України «Про інформацію» не вирішує цю проблему, а навпаки – фактично не розмежовує публічну інформацію від приватної, визначаючи конфіденційну інформацію як таку, що може належати органам влади і може поширюватися за їх бажанням і до передбачених ними умов. Окрім того, норми Закону «Про інформацію» є декларативними і створюють широке поле для зловживання службовцями обмежувати доступ до інформації на власний розсуд.

Виходячи із зазначеного, **основною метою** статті є теоретико-методологічне обґрунтування визначення професійної та службової таємниці у контексті доступу до публічної інформації.

Досягнення поставленої мети реалізовувалось через постановку та послідовне вирішення таких основних завдань:

- *обґрунтувати* зміст понять «професійна таємниця» та «службова таємниця»;
- *дослідити* ознаки службової таємниці;
- *встановити* критерії розмежування професійної та службової таємниці.

Виклад основного матеріалу дослідження. У чинному національному законодавстві визначення професійної таємниці міститься лише у двох нормативних актах, а саме: в Законі України «Про рахункову палату» та в Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг».

Під професійною таємницею в Законі України «Про рахункову палату» розуміється стан збереження матеріалів, документів, інших відомостей, якими користуються посадові особи Рахункової палати та особи, які залучаються до здійснення функцій Рахункової палати під час проведення перевірок, ревізій, обслідувань, і про які забороняється розголошувати у будь-якій формі до моменту прийняття рішення Рахункової палати [1].

В Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» під професійною таємницею розуміються матеріали, документи, інші відомості, якими користуються в процесі та у зв'язку з виконанням своїх посадових обов'язків посадові особи державних органів, що здійснюють регулювання ринків фінансових послуг, та особи, які залучаються до здійснення цих функцій, і які забороняється розголошувати у будь-якій формі до моменту прийняття рішення відповідним уповноваженим державним органом [2].

На нашу думку терміном «професійна таємниця» слід позначити окремих вид інформації з обмеженим доступом, що об'єднує відомості, одержувані органами державної влади про фізичних і юридичних осіб при виконанні ними професійних обов'язків. Професійна таємниця містить досить широке коло різного роду інформації і заснована на специфіці діяльності представників багатьох професій. Відмітна риса даного виду інформації з обмеженим доступом полягає в тому, що конфіденційні відомості, що належать фізичним і юридичним особам, отримуються і використовуються іншою особою – представником певної професії при виконанні професійних обов'язків, з метою забезпечення реалізації і захисту прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб. Зазначена особливість, у свою чергу, визначає специфіку як суб'єктного складу і змісту, так і специфіку підстав виникнення правового режиму професійної таємниці щодо конкретних відомостей.

Професійна таємниця – це відомості про особу, комерційну, професійну тощо діяльність, отримані службовими особами державних органів у процесі їх професійної діяльності, які не підлягають розголошенню, крім випадків, прямо передбачених законом. Наприклад, зобов'язані зберігати в таємниці отримані від платників податків відомості, які є їх комерційною таємницею, службові особи податкових органів.

Професійною таємницею можуть бути визнані лише ті відомості, що отримані при виконанні трудових та інших професійних обов'язків. Відповідно, правовий режим професійної таємниці не може виникнути у випадках одержання і використання інформації з обмеженим доступом особою, яка не має відповідних повноважень, або уповноваженою особою, але не при виконанні посадових обов'язків. Іншими словами, професійною таємницею можуть бути визнані лише відомості, що отримані безпосередньо у зв'язку зі здійсненням відповідної професійної діяльності. Інформація з обмеженим доступом, отримана не у зв'язку зі здійсненням професійної діяльності, професійною таємницею не визнається та охороняється іншими правовими режимами. Так, наприклад, інформація, що складає державну таємницю, випадково отримана службовою особою державного органу від фізичної особи, службову таємницю не складає і охороняється законодавством про державну таємницю. Разом із тим, відомості, що складають зміст професійної таємниці, можуть збігатися з відомостями, що складають зміст інших видів інформації з обмеженим доступом, наприклад, таємниці особистого життя, комерційної таємниці.

Професійна таємниця характеризується конкретними ознаками. У літературі, зокрема В. Н. Лопатіним, виділяються наступні. Першою ознакою віднесення інформації до даного виду таємниці виступає професія, представникам якої довіряються або стають відомі конфіденційні відомості.

На основі аналізу норм чинного законодавства щодо розглянутих вище видів таємниць можна виділити другу ознаку – конфіденційна інформація довіряється особі, що виконує професійні обов'язки, добровільно на вибір власника цієї інформації і, як правило, стосується приватного життя останнього. Третя ознака – особа, якій у силу її професії була довірена інформація, зобов'язана за законом забезпечити її схоронність як професійної таємниці під страхом настання відповідальності відповідно до чинного законодавства [3, с. 36–37].

Професійна таємниця має деякі особливості, що за справедливим визначенням І. В. Смолькової, можна розділити на два види:

- 1) професійна таємниця в чистому вигляді, зумовлена характером діяльності;
- 2) професійна таємниця, складову частину якої утворюють довірені особисті таємниці громадян (адвокатська, лікарська, банківська, нотаріальна, усиновлення, журналістського розслідування) [4, с. 46].

Таким чином, професійна таємниця – це охоронювані законом конфіденційні відомості, які довірені або стали відомими особі винятково в силу виконання своїх професійних обов'язків, не пов'язаних із державною або муніципальною службою, незаконне одержання або поширення яких може завдати шкоду правам і законним інтересам особи, що довірила ці відомості і надає їй право на захист відповідно до чинного законодавства.

Вищевикладені висновки дозволяють охопити змістом категорії «професійна таємниця» наступні види інформації з обмеженим доступом, передбачені чинним законодавством: нотаріальна таємниця, таємниця зв'язку, лікарська таємниця, адвокатська таємниця, таємниця страхування, аудиторська таємниця, банківська таємниця, таємниця усиновлення, таємниця соціального обслуговування (таємниця пенсійного рахунка і таємниця виплати недержавної пенсії), таємниця реєстрації актів цивільного стану, таємниця засобів масової інформації, таємниця сповіді, таємниця слідства і судочинства (таємниця заходів безпеки учасників кримінального процесу, таємниця заходів безпеки, які застосовуються щодо посадових осіб правоохоронних або контролюючих органів), митна таємниця і податкова таємниця.

У науковій літературі визначається проблема, яка стосується так званої службової таємниці, тобто інформації, яка носить гриф «Для службового користування». Як слушно зауважує Б. А. Кормич, це практично єдиний вид інформації, який не врегульовано на законодавчому рівні. Не існує навіть чіткого визначення, лише дефініція «конфіденційна інформація, що перебуває у власності держави». Режим доступу до такої інформації встановлюється виключно підзаконними актами. Така ситуація сприяє поширенню зловживань у цій сфері, невинуватого засекречення інформації, з одного боку, та поширення протиправного її розголошення, з іншого. Можна лише зазначити, що рядом міжнародних організацій Україну віднесено до розряду країн, рівень корупції в яких не може забезпечити конфіденційність отриманої інформації [5, с. 31].

Службова таємниця – це узагальнений перелік відомостей, доступ до яких обмежений колом виконавців певних службових обов'язків, яким розголошення цих відомостей заборонене. Збереження таємниці службової інформації не зумовлене її комерційною цінністю (хоча сама ця інформація може мати комерційний характер). Заборона на розголошення ґрунтується на нормах законодавства, що регламентує окремі сфери діяльності.

Визначення службової таємниці міститься у п'яти нормативних актах.

Службова таємниця – це склад і обсяг відомостей, що є в розпорядженні конкретного органу державної контрольно-ревізійної служби або її посадової особи стосовно об'єктів контролю, контрольних, правоохоронних та інших державних органів, їх працівників, способів досягнення визначених законодавством завдань, що необхідні для якісного проведення контрольно-ревізійних дій, забезпечення відповідної їх раптовості та ефективності і які з цієї причини на певний період не підлягають зовнішньому чи внутрішньому розголошенню [6].

Службова таємниця – це склад і обсяг відомостей, що є в розпорядженні контрольно-ревізійної служби або її посадової особи, стосовно об'єктів контролю та їх працівників, що необхідні для якісного проведення контрольно-ревізійних дій і які з цієї причини на певний період не підлягають зовнішньому чи внутрішньому розголошенню.

Службовими таємницями, зокрема, є:

- факти виявлених під час проведення ревізій і перевірок порушень, зловживань до їх повного документального підтвердження й закріплення в актах, а також заплановані з цією метою зустрічні перевірки, раптові інвентаризації готівки та майна, контрольні обміри та інші ревізійні дії;
- надані правоохоронними органами оперативні та інші відомості щодо діяльності підприємств, установ і організацій (учинених порушень, зловживань посадових осіб), подані посадовими особами письмові пояснення;
- конкретні пояснення посадових осіб щодо виявлених фактів зловживань, крадіжок тощо;
- документи, що становлять внутрівідомчу службову кореспонденцію (довідні записки, листування між підрозділами, матеріали правління тощо);
- інформація банківських і фінансових установ та інших організацій, де вказані відомості, проходять як службова таємниця;
- чернетки матеріалів ревізій і перевірок [7].

Службова таємниця – це склад і обсяг відомостей, що є в розпорядженні конкретного підрозділу внутрішнього фінансового контролю комітету або його посадової особи стосовно підконтрольних об'єктів, контрольних, правоохоронних та інших державних органів, їх працівників, способів досягнення визначених законодавством завдань, що необхідні для якісного проведення контрольного заходу, забезпечення відповідної їх раптовості та ефективності і які з цієї причини на певний період не підлягають зовнішньому чи внутрішньому розголошенню.

Службовими таємницями, зокрема, є:

- положення плану проведення контрольних заходів на термін до часу повідомлення підконтрольних об'єктів про початок проведення контрольного заходу;
- факти виявлених під час проведення контрольного заходу порушень, зловживань до їх повного документального підтвердження й закріплення в актах, а також заплановані з цією метою раптові інвентаризації готівки й майна, контрольні обміри та інші ревізійні дії;
- надані правоохоронними органами оперативні та інші відомості щодо діяльності підконтрольних об'єктів (вчинених порушень, зловживань посадових осіб, дані посадовими особами письмові пояснення, протоколи допиту з конкретних питань тощо);
- конкретні пояснення посадових осіб щодо виявлених фактів зловживань, крадіжок тощо;
- відомості, які містяться у зверненнях громадян щодо їхнього (чи інших громадян) особистого життя, та інша інформація, що зачіпає (порушує) їхні права та законні інтереси;
- документи, що становлять внутрівідомчу службову кореспонденцію (довідні записки, листування між підрозділами, матеріали колегій тощо), якщо вони пов'язані з розробкою напряму діяльності підрозділів внутрішнього фінансового контролю комітету, процесом прийняття рішень і передують їх прийняттю;

- інформація банківських і фінансових установ, підготовлена на запити підрозділів внутрішнього фінансового контролю комітету;
- чернетки матеріалів проведення контрольних заходів [8].

Службова таємниця – склад і обсяг відомостей, що є в розпорядженні органу державної влади або його посадової особи стосовно об'єктів контролю, контрольних, правоохоронних та інших державних органів, їх працівників, способів досягнення визначених законодавством завдань, що необхідні для якісного проведення контрольно-ревізійних дій, забезпечення відповідної їх раптовості та ефективності і які з цієї причини на певний період не підлягають зовнішньому чи внутрішньому розголошенню.

Службовими таємницями, зокрема, є:

- положення плану контрольно-ревізійної роботи на термін до часу повідомлення об'єкта контролю про початок проведення контрольних заходів;
- факти виявлених під час проведення контрольних заходів порушень, зловживань до їх повного документального підтвердження й закріплення в актах, а також заплановані з цією метою раптові інвентаризації готівки й майна, контрольні обміри та інші ревізійні дії;
- надані правоохоронними органами оперативні та інші відомості щодо діяльності об'єктів контролю (учинені порушення, зловживання посадових осіб, письмові пояснення посадовими особами, протоколи допиту з конкретних питань тощо);
- конкретні пояснення посадових осіб щодо виявлених фактів зловживань, крадіжок тощо;
- відомості, які містяться у зверненнях громадян щодо їхнього (чи інших громадян) особистого життя, та інша інформація, що зачіпає (порушує) їхні права та законні інтереси;
- документи, що становлять внутрішню службову кореспонденцію (доповідні записки, листування між підрозділами, матеріали колегій тощо), якщо вони пов'язані з розробленням напряму діяльності КРС, процесом прийняття рішень і передують їх прийняттю;
- чернетки матеріалів контрольних заходів [9].

Службова таємниця – склад і обсяг відомостей, що є в розпорядженні конкретного підрозділу державного фінансового контролю або її посадової особи стосовно об'єктів контролю, контрольних, правоохоронних та інших державних органів, їх працівників, способів досягнення визначених законодавством завдань, що необхідні для якісного проведення контрольно-ревізійних дій, забезпечення відповідної їх раптовості та ефективності і які з цієї причини на певний період не підлягають зовнішньому чи внутрішньому розголошенню.

Службовими таємницями, зокрема, є:

- положення плану контрольно-ревізійної роботи на термін до часу повідомлення об'єкта контролю про початок проведення ревізії (перевірки);
- факти виявлених під час проведення ревізій і перевірок порушень, зловживань до їх повного документального підтвердження і закріплення в актах, а також заплановані з цією метою зустрічні перевірки, раптові інвентаризації готівки і майна, контрольні обміри та інші ревізійні дії;
- надані правоохоронними органами оперативні та інші відомості щодо діяльності підприємств, установ і організацій (вчинених порушень, зловживань посадових осіб, дані посадовими особами письмові пояснення, протоколи допиту з конкретних питань тощо);
- інформація про оперативну і слідчу роботу органів прокуратури, МВС, СБУ, їхніх органів дізнання в тих випадках, коли її розголошення може зашкодити слідству, порушити право людини на справедливий та об'єктивний розгляд її справи, створити загрозу життю або здоров'ю будь-якої особи;
- конкретні пояснення посадових осіб щодо виявлених фактів зловживань, крадіжок тощо;
- відомості, які містяться у зверненнях громадян щодо їхнього (чи інших громадян) особистого життя, та інша інформація, що зачіпає (порушує) їхні права та законні інтереси;
- документи, що становлять внутрішню службову кореспонденцію (доповідні записки, листування між підрозділами, матеріали колегій тощо), якщо вони пов'язані з розробкою напряму діяльності підрозділу внутрішнього фінансового контролю, процесом прийняття рішень і передують їх прийняттю;
- чернетки матеріалів ревізій і перевірок [8].

Аналіз чинного законодавства щодо визначення службової таємниці дозволяє прийти до висновку, що службовою таємницею є відомості, що не підлягають розголошенню, знаходяться в розпорядженні певної посадової особи органу державної влади та необхідні для ефективного здійснення покладених державою функцій.

А. А. Фат'янов вважає, що в інституту службової таємниці може бути кілька сфер застосування:

- захист відомостей, що можуть стати державною таємницею, або похідних відомостей;
- захист відомостей обмеженого доступу при їх обороті і збереженні в органах державної влади та органах місцевого самоврядування;
- захист визначених категорій відомостей, що мають цінність для суб'єктів цивільно-правових відносин [10, с. 11, 28].

На думку А. В. Коломійця, службова таємниця – це інформація, що має дійсну або потенційну службову, професійну або іншу цінність і зберігається як таємниця в силу трудового договору (контракту) і невідомості її третім особам; до неї немає вільного доступу на законній підставі і власник інформації вживає заходів до охорони її конфіденційності, витік якого може призвести до небажаних наслідків, у тому числі збитків [11, с. 15].

У літературі службовою таємницею називають наступні дві групи відомостей:

- конфіденційні відомості про діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, державних і муніципальних установ, розкриття яких може завдати шкоди діяльності зазначених органів і організацій („власні відомості”) за умови, що ці відомості невідомі третім особам, до них немає вільного доступу на законній підставі і застосовуються охоронні заходи;
- конфіденційні відомості про фізичних і юридичних осіб, а також відомості, які складають державну таємницю, що стали відомі посадовим особам, працівникам і іншим представникам державних органів, органів місцевого самоврядування, державних і муніципальних установ у силу їхньої службової діяльності („чужі відомості”) [12, с. 89].

Отже, конфіденційні відомості про фізичних і юридичних осіб, що складають комерційну або приватну таємницю, а також відомості, що складають державну таємницю, з моменту, коли вони стали відомі посадовим особам, працівникам і іншим представникам державних органів, органів місцевого самоврядування, державних і муніципальних установ, набувають ще і статус службових відомостей (службової таємниці).

Таким чином, виділення службової таємниці в окремий вид інформації обмеженого доступу обґрунтовується головним чином тим, що діяльність, пов'язана з такими відомостями, спрямована на задоволення публічно-правових інтересів, у зв'язку з чим, до їх охорони не можна застосувати критерій про дійсну або потенційну комерційну цінність.

Буде правильним та обґрунтованим порядок віднесення відомостей до службової таємниці і порядок їх розсекречення встановити за існуючою моделлю регламентації зазначених питань щодо державної таємниці, з урахуванням лише спрощеної процедури доступу до службової таємниці.

Висновки. Аналіз основних теоретичних підходів до змісту професійної та службової інформації у контексті доступу до публічної інформації дає можливість визначити такв основні проблеми:

- 1) наявність та широке неправомірне застосування грифів обмеження доступу до інформації;
- 2) хаотичний розвиток інформаційного законодавства, який полягає в існуванні великої кількості нормативно-правових актів про інформацію різних рівнів, у тому числі й професійної та службової таємниці, що суперечать одне одному;
- 3) непорядкованість термінології інформаційного законодавства, що нерідко приводить до різного застосування правових норм на практиці;
- 4) неналежне виконання вимоги органами державної влади оприлюднювати інформацію про свою діяльність;
- 5) відсутність реальних механізмів забезпечення відповідальності за порушення інформаційного законодавства.

Дискусії про співвідношення та про зміст службової і професійної таємниці, про розмежування державної і службової таємниці залишаються актуальними сьогодні, а головне – подібні суперечки не призвели до прийняття більш-менш однакового рішення. Здається, що вся конфіденційна інформація може бути розмежована залежно від такого критерію, як наявність або відсутність спадкоємства в передачі відомостей. Отже, розмежувати існуючі види таємниць можна залежно від того, чи вживає заходів до охорони її конфіденційності сам власник інформації, або в силу закону відбувається захист цінних відомостей, що не належать власнику інформації. Вирішивши проблеми неефективного законодавства, передбачивши механізми його реалізації, можна буде забезпечити реальне здійснення передбаченого Конституцією України права людини на доступ до публічної інформації, що є необхідною умовою забезпечення прозорості діяльності публічної влади.

Література

1. *Про Рахункову палату: Закон України від 11.07.1996 р. № 315/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 43. – Ст. 212.*
2. *Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 1. – Ст. 1.*
3. *Лопатин В.Н. Правовая охрана и защита права на тайну / Лопатин В.Н. // Юридический мир. – 1999. – № 7. – С. 32-36*
4. *Смолькова И.В. Тайна: понятие, виды, правовая защита : [Юридический терминологический словарь – комментарий] / Смолькова И.В. – М. : Луч, 1998. – 80 с.*
5. *Кормич Б.А. Актуальні проблеми розвитку законодавства про інформаційну безпеку / Б.А. Кормич // Актуальні проблеми політики. Збірник наукових праць. – Одеса : Фенікс, 2005. – Вип. 27. – С. 25–33.*

6. Про затвердження Інструкції про порядок проведення ревізій і перевірок державною контрольно-ревізійною службою в Україні: Наказ Головного контрольно-ревізійного управління України від 03.10.97 р. № 121 // Офіційний Вісник України. – 1997. – № 44 від 06.11.1997 р.
7. Про затвердження Інструкції про порядок проведення ревізій та перевірок по коштах Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності: Постанова Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності від 19.09.2001 № 38 // Бізнес. – 2001. – № 41/1 від 08.10.2001 р.
8. Про затвердження Інструкції про проведення контрольних заходів фінансово-господарської діяльності підгалузей, об'єднань, підприємств, установ та організацій системи Міністерства транспорту та зв'язку України: Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 28.03.2006 р. № 275 // <http://mtu.gov.ua/mintrans/document/51546/dod.275.doc.doc>.
9. Про затвердження Інструкції про порядок проведення контрольних заходів контрольно-ревізійним сектором Державної судової адміністрації України: Наказ Державної судової адміністрації України від 04.02.2005 р. № 11 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 28. – Ст. 1674.
10. Фатьянов А.А. Правовое обеспечение безопасности информации: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.02. – М., 1999. – 40 с.
11. Коломиец А.В. Коммерческая тайна в гражданском праве Российской Федерации: Автореф. дис... канд. юр. наук: 12.00.03. – М., 1999. – 26 с.
12. Лопатин В.Н. Правовая охрана и защита служебной тайны / Лопатин В.Н. // Государство и право. – 2000. – № 6. – С. 85-91.

УДК 6.06.01.00

М. Камінський

викладач,

Львівський університет бізнесу та права;

Ю. Занік

кандидат юридичних наук, доцент;

Т. Пастрюліна

кандидат юридичних наук,

Прикарпатський юридичний інститут МВС України

ДЕРЖАВА ТА ПРАВО В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ДО ДЕФІНІЦІЇ ТА ІСТОРІЇ ПИТАННЯ

В статті не ставиться і не розв'язується проблемне питання глобалізації. Подаються тези з приводу дефініції поняття глобалізація в державно-правовій сфері та тези до історії питання. Акцентується увага на особливій ролі євроінтеграції в процесах глобалізації.

Ключові слова: глобалізація, євроінтеграція, державно-правова сфера.

Стаття не содержит постановку либо решение проблемного вопроса глобализации. Содержит тезисы по поводу дефиниции понятия глобализации в государственной правовой сфере, а также тезисы относительно истории вопроса. Акцентируется внимание на особой роли евроинтеграции в процессах глобализации.

Ключевые слова: глобализация, евроинтеграция, государственная-правовая сфера.

The problem question of globalization is not put in the article and does not get untied. Theses are given concerning definition of concept globalization, in a state legal sphere, and theses to history of question. Attention is accented on the special role of European connection in the processes of globalization.

Keywords: globalization, European connection, a state legal sphere.

Постановка проблеми. В зв'язку з тим, що в науковій літературі немає усталеної визначеності самого поняття (категорії) глобалізації, а тим більше наука ще не в стані як теоретично, так і практично розв'язати цю проблему, то і в даній статті не ставиться і не розв'язується проблема глобалізації.

Постановка завдання. Подаються тези до осмислення самого явища глобалізації. Надається допоміжний матеріал та висвітлюється проблемне питання під історичним і державно-правовим кутом бачення та у зв'язку із сучасністю.